Sifatli ta'lim-yorqin kelajak
ISSN: 3060-4761

TerDPI ILMIY XABARNOMASI
SCIENTIFIC BULLETIN OF THE TerSPI
НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК ТерГПИ

www.xabarnoma.terdpi.uz

UDK: 303.832.22
ORCID: 0009-0000-9911-0346

BOSHLANG'ICH SINFDA MATEMATIKA FANINI O'QITISHDA INNOVATSION METODLARNING ROLI

Kulmanova Saboxat Sheraliyevna
Qumqo'rg'on tuman 50-umumta'lim
maktab boshlang'ich sinf o'qituvchisi
E-mail: s_kulmanova275@gmail.com

ANNOTATSIYA. Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilariga matematika fanini o'qitishda innovatsion pedagogik metodlardan foydalanishning afzalliklari, ta'lim samaradorligiga ta'siri va zamonaviy dars jarayonida metodlarning qo'llanish shakllari yoritilgan. Muallif ta'lim jarayonini faollashtirish, o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish va matematika faniga bo'lgan qiziqishini oshirish yo'llarini tahlil qiladi.

Kalit so'zlar: innovatsion texnologiyalar, pedagogik yondashuv, zamonaviy dars, moslashtirilgan metodika, ta'lim strategiyasi.

РОЛЬ ИННОВАЦИОННЫХ МЕТОДОВ В ПРЕПОДАВАНИИ МАТЕМАТИКИ В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ.

АННОТАЦИЯ. В данной статье освещаются преимущества использования инновационных педагогических методов при обучении математике учащихся начальных классов, их влияние на эффективность обучения, а также формы применения этих методов в современном учебном процессе. Автор анализирует пути активизации учебного процесса, развития самостоятельного мышления учащихся и повышения их интереса к предмету математики.

Ключевые слова: инновационные технологии, педагогический подход, современный урок, адаптированная методика, образовательная стратегия.

THE ROLE OF INNOVATIVE METHODS IN TEACHING MATHEMATICS IN PRIMARY SCHOOL

ABSTRACT. This article highlights the advantages of using innovative pedagogical methods in teaching mathematics to primary school students, their impact on the effectiveness of education, and the forms of applying these methods in the modern classroom. The author analyzes ways to enhance the learning process, develop students' independent thinking, and increase their interest in the subject of mathematics.

Keywords: innovative technologies, pedagogical approach, modern lesson, adapted methodology, educational strategy.

KIRISH. Zamonaviy ta'lim jarayoni, xususan boshlang'ich ta'lim bosqichida, o'quvchilarning faolligini oshirish, ijodiy fikrlashini rivojlantirish hamda mustaqil ishlash ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilgan bo'lishi kerak. Ayniqsa, aniq fanlar

— matematika kabi mantiqiy fikrlashga asoslangan fanlarni o‘qitishda innovatsion metodlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR. Umumta’lim maktablari o‘qituvchilarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish, kasbiy kompetentligini takomillashtirish, jarayonga innovatsion yondashuvlar va texnologiyalarni joriy qilishga doir tadqiqotlar mamlakatimizda R.Djurayev, A.Ibragimov, X.Ibraimov, N.Muslimov, R.Safarova, O‘.Tolipov, G.Fayzullayeva, N.Shodiyev, B.Xodjayev, Sh.Urokov kabi olimlar tomonidan amalga oshirilgan.

O‘qituvchilarning innovatsion faoliyatga tayyorgarligi, uzluksizlik, kasbiy kompetensiya, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim asosida o‘qituvchilarni tayyorlash, kasbiy mahoratini oshirish, tashabbuskorlikni rivojlantirish muammolari MDHning A.Adolf, A.Verbiskiy, N.Ilina, A.Markova, V.Nikitin, A.Novikov, I.Remorenko, S.Fomenko, A.Xutorskoy, N.Yusufbekova va boshqalarning izlanishlarida pedagogik-psixologik jihatdan tadqiq qilingan.

Boshlang‘ich ta’lim va matematika fanining o‘ziga xosligi

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari hali psixologik va fiziologik rivojlanish bosqichida bo‘lishganligi sababli, ularga har qanday mavzuni tushunarli, qiziqarli va faol o‘rgatish muhimdir. Matematika — bu mantiq, tartib, aniqlik va aniqlovchanlikni talab qiluvchi fan bo‘lib, uni o‘rgatishda an’anaviy metodlardan tashqari innovatsion yondashuv zarur.

Pedagoglarni uzluksiz kasbiy rivojlantirish, kasbiy va innovatsion kompetentlikni takomillashtirishga doir ko‘pgina nazariy manbalarning mavjudligiga qaramay, boshlang‘ich sinf o‘qituvchisining innovatsion kompetensiyasini rivojlantirish, anglangan faoliyatni amalga oshirish, strategik yo‘nalishlarini belgilash, ta’lim muassasasalarida innovatsion muhitni shakllantirishga doir muammolarning saqlanib qolayotganligi mazkur sohada ilmiy izlanishlar olib borish zarurligini ko‘rsatadi.

Tadqiqot natijalarining ilmiy ahamiyati “innovatsiya”, “innovatsion faoliyat”, “kasbiy kompetensiya”, “innovatsion kompetensiya” tushunchalarining mohiyati kengaytirilganligi, nazariy yondashuvlar ishlab chiqilganligi, umumta’lim maktabi boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining innovatsion kompetensiyasi tashkil etuvchilari belgilanganligi, uzluksiz kasbiy rivojlantirishning yondashuvlar, tamoyillar, mexanizmlar, strategiyalar, usullardan iborat vositalari mazmuni, strategik maqsad va yo‘nalishlari, boshlang‘ich sinf o‘qituvchisining kasbiy shakllanish bosqichlari aniqlanganligi bilan belgilanadi [2].

Innovatsion metodlar: tushuncha va zarurat

Innovatsion metodlar — bu o‘qitish jarayonini interaktiv, o‘quvchi markazida tashkil etishga xizmat qiluvchi yangi pedagogik yondashuvlar bo‘lib, ular quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

- o‘quvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantirish;
- mavzuga nisbatan qiziqishni oshirish;
- ko‘rgazmali vositalar yordamida ta’lim samaradorligini oshirish;
- guruhda ishlash ko‘nikmasini shakllantirish;
- raqamli texnologiyalarni o‘qituv jarayoniga joriy etish.

Boshlang‘ich sinfda qo‘llaniladigan innovatsion metodlar

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari uchun quyidagi innovatsion metodlar samarali hisoblanadi:

a) Interfaol metodlar

- “Aqliy hujum”
- “Klaster tuzish”
- “Insert usuli”
- “Venn diagrammasi”

Bu metodlar darsda o‘quvchilarning faolligini ta’minlaydi va ularni erkin fikrlashga undaydi [1].

b) O‘yin texnologiyalari

- Didaktik o‘yinlar (masalan, “Top-chiq”, “Sanoq ketma-ketligi”, “Kim tezroq?”)
- Matematik labirintlar
- Puzzle va mozaika

O‘yin orqali ta’lim metodlari kichik yoshdagi o‘quvchilar uchun eng samarali yo‘l bo‘lib, bu ularning darsga bo‘lgan qiziqishini oshiradi.

c) Axborot-kommunikatsion texnologiyalar (AKT)

- Kompyuterli testlar
- Multimedia darslar
- Ta’limiy ilovalar (GeoGebra, Khan Academy Kids va boshqalar)

Ushbu texnologiyalar o‘quvchilarda raqamli savodxonlikni shakllantiradi va matematika fanini vizual shaklda tushunishga yordam beradi [3].

Innovatsion metodlarning samarasi

Quyidagi natijalar innovatsion metodlarning samaradorligini tasdiqlaydi:

- O‘quvchilarning darsda ishtiroki va faolligi oshadi;
- Dars jarayoni interaktiv va jonli shaklga o‘tadi;
- O‘quvchilarda ijodiy fikrlash, muammo yechish ko‘nikmalari shakllanadi;
- Mustahkamlash va takrorlash jarayoni samarali bo‘ladi.

Amaliy misol

Misol uchun, 2-sinf matematikasida "Qarshiligi bor sonlar" mavzusida “Matematik safari” interfaol usuli yordamida dars tashkil etilishi mumkin. O‘quvchilar guruhlarga bo‘linadi, xarita asosida turli nuqtalarga borib, misollar yechadi, ball to‘playdi. Dars jarayoni o‘yin shaklida o‘tadi, lekin har bir faoliyat o‘quv maqsadlariga xizmat qiladi.

Xulosa. Matematika fanini boshlang‘ich sinflarda innovatsion metodlar asosida o‘qitish orqali o‘quvchilarda chuqur bilim, ijodiy fikrlash va mustaqil ishlash ko‘nikmalarini shakllantirish mumkin. O‘qituvchi yangilikka ochiq bo‘lib, zamonaviy yondashuvlarni dars jarayoniga joriy etishda faol bo‘lishi ta’lim sifati va samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Matematika fanidan metodik qo‘llanma. O‘zbekiston Respublikasi XTV.
2. Soliyeva N. “Boshlang‘ich ta’limda interfaol metodlar”, Toshkent, 2020.
3. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. O‘quv qo‘llanma. T., 2021.